

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ**

Κλινική Αλκοολογία

Ενότητα: Ορολογία των σχετικών με την κατανάλωση αλκοόλ εννοιών (WHO, DSM – IV). Φυσιολογικά δεδομένα για το αλκοόλ (απορρόφηση, δέαση στο ΚΝΣ, μεταβολισμός στο ήπαρ, απέκκριση).

Καθηγητής: Μουζάς Ιωάννης

Τμήμα Ιατρικής Πανεπιστημίου Κρήτης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα

Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο v.3.0

(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives v.3.0)

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Λεξικό όρων για το αλκοόλ και τα ναρκωτικά, WHO

Το Λεξικό έχει εκδοθεί από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας το 1994. Βρίσκεται στον δικτυακό τόπο του WHO (http://www.who.int/entity/substance_abuse) σε τρεις γλώσσες, αγγλικά, γαλλικά και ισπανικά και η πρόσβαση και χρήση είναι ελεύθερες. Το 1999 κυκλοφόρησε στα ελληνικά με ευθύνη του Οργανισμού κατά των Ναρκωτικών (OKANA, επιμέλεια Μ. Μαλλιώρα).

Παρατίθενται επιλεκτικά λήμματα σχετικά με το αλκοόλ. Υπάρχουν μερικές αποκλίσεις και τροποποιήσεις ως προς την έκδοση του OKANA.

Ακαταμάχητη επιθυμία (craving) Πολύ έντονη επιθυμία για μια ψυχοδραστική ουσία ή για τα μεθυστικά αποτελέσματα της ουσίας αυτής. Το craving είναι όρος σε λαϊκή χρήση, για τον μηχανισμό που εικάζεται ότι αποτελεί τη βάση του μειωμένου ελέγχου. Μερικοί θεωρούν ότι αναπτύσσεται, τουλάχιστον εν μέρει, ως αποτέλεσμα συσχετίσεων και συνειρμών που θυμίζουν αντιδράσεις σε συναρτημένη (ή εξαρτημένη, conditioned) στέρηση. Το craving μπορεί επίσης να προκληθεί από κάθε κατάσταση φυσιολογικής διέγερσης, μοιάζοντας έτσι με σύνδρομο στέρησης αλκοόλ ή άλλης ουσίας.

Ακεταλδεΐδη Το κύριο προϊόν μεταβολισμού της αιθανόλης. Ο κυριότερος καταλύτης της αντίδρασης είναι η αφυδρογονάση της αλκοόλης. Η ακεταλδεΐδη οξειδώνεται και αυτή σε οξικό άλας από την αφυδρογονάση της ακεταλδεΐδης. Η ακεταλδεΐδη είναι τοξική ουσία και ευθύνεται για την εμφάνιση αντιδραστικού ερυθήματος του προσώπου (flush) και σε ορισμένα φυσιολογικά επακόλουθα της κατανάλωσης αλκοόλ.

Αλκοόλ (οινόπνευμα, αιθανόλη) Στη χημική ορολογία, οι αλκοόλες είναι μια μεγάλη ομάδα οργανικών ενώσεων που προέρχονται από υδρογονάνθρακες και περιέχουν μία ή περισσότερες υδροξυλικές (-OH) ομάδες. Η αιθανόλη (C₂H₅OH αιθυλική αλκοόλη) είναι μια χημική ένωση της ομάδας αυτής και αποτελεί το κύριο ψυχοδραστικό συστατικό στα αλκοολούχα ποτά. Κατ' επέκταση, ο όρος αλκοόλ ή οινόπνευμα χρησιμοποιείται επίσης με την έννοια του αλκοολούχου ποτού.

Η αιθανόλη προκύπτει από την ζύμωση σακχάρων από μύκητες. Κανονικά, τα ποτά που παράγονται με ζύμωση έχουν συγκέντρωση αλκοόλ όχι πάνω από 14%. Κατά την παραγωγή ποτών με απόσταξη, η αιθανόλη εκχειλίζεται δια βρασμού από το μίγμα που έχει υποστεί την ζύμωση και επανασυλλέγεται ως σχεδόν καθαρό συμπύκνωμα. Εκτός από τη χρήση της για κατανάλωση από τον άνθρωπο, η αιθανόλη χρησιμοποιείται επίσης ως καύσιμο, ως διαλύτης καθώς και στη χημική βιομηχανία

Το αλκοόλ είναι ηρεμιστικό και υπνωτικό με δράση παρόμοια εκείνης των βαρβιτουρικών. Εκτός από τις κοινωνικές συνέπειες της χρήσης του αλκοόλ, η οξεία τοξίκωση (μέθη) από αλκοόλ μπορεί να οδηγήσει σε δηλητηρίαση και σε θάνατο. Η μακροχρόνια κατάχρηση μπορεί να οδηγήσει σε εξάρτηση ή σε μεγάλη ποικιλία σωματικών και ψυχικών διαταραχών. Οι ψυχικές διαταραχές και οι διαταραχές της συμπεριφοράς που σχετίζονται με το αλκοόλ ταξινομούνται ως διαταραχές από χρήση ψυχοδραστικών ουσιών στο ICD-10.

Αλκοολική γαστρίτις Φλεγμονή του βλεννογόνου του στομάχου από την επίδραση του αλκοόλ. Εμφανίζεται χαρακτηριστικά μετά από επεισόδιο υπερκατανάλωσης αλκοόλ (βλέπε λέξη) και χαρακτηρίζεται από διαβρώσεις του βλεννογόνου που ενίοτε αιμορραγούν. Τα συμπτώματα είναι πόνος στο επιγάστριο και ενδεχομένως γαστρορραγία. Η αλκοολική γαστρίτιδα συνοδεύεται συχνά από οισοφαγίτιδα. Η νόσος είναι συνήθως αυτοπεριοριζόμενη και υποχωρεί κατά την αποχή από το αλκοόλ.

Αλκοολική ζηλοτυπία (ερωτική παράνοια, συζυγική παράνοια) Τύπος χρόνιας αλκοολικής αιτιολογίας ψυχωσικής διαταραχής που χαρακτηρίζεται από παραληρηματικές ιδέες συζυγικής απιστίας. Χαρακτηριστικά, το παραλήρημα συνοδεύεται από εντατική αναζήτηση αποδείξεων απιστίας και άμεσες κατηγορίες που μπορεί να οδηγήσουν σε βίαιες διενέξεις. Άλλοτε εθεωρείτο διακριτή νοσολογική οντότητα, αλλά ο χαρακτηρισμός αυτός σήμερα αμφισβητείται.

Αλκοολική ηπατίτις Πάθηση που χαρακτηρίζεται από νέκρωση και φλεγμονή των ηπατοκυττάρων μετά από χρόνια κατανάλωση επικίνδυνων ποσοτήτων αλκοόλ. Είναι καλά τεκμηριωμένη πρόδρομη κατάσταση της αλκοολικής κίρρωσης, ιδίως σε άτομα που εξακολουθούν να καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ.

Αλκοολική καρδιομυοπάθεια Διάχυτη αλλοίωση του καρδιακού μυός που παρατηρείται σε άτομα με ιστορικό **επικίνδυνης** κατανάλωσης αλκοόλ, συνήθως, διάρκειας περισσότερης των 10

ετών. Ο ασθενής παρουσιάζει καρδιακή ανεπάρκεια αριστεράς και δεξιάς κοιλίας. Τα συνήθη συμπτώματα είναι δύσπνοια κατά την κόπωση και στη θέση κατάκλισης (νυκτερινή δύσπνοια), αίσθημα προκαρδίων παλμών, οίδημα των σφυρών και διάταση κοιλίας λόγω ασκίτικης συλλογής. Είναι συνήθεις οι διαταραχές του καρδιακού ρυθμού με συχνότερη την κολπική μαρμαρυγή.

Αλκοολική κίρρωση Βαριά μορφή αλκοολικής ηπατικής νόσου που χαρακτηρίζεται από νέκρωση και μόνιμη αλλοίωση της αρχιτεκτονικής του ήπατος, λόγω σχηματισμού ινώδους ιστού και αναγεννητικών οζιδίων. Ο ορισμός της κίρρωσης είναι αυστηρά ιστολογικός αλλά η διάγνωση τίθεται συχνά βάσει κλινικών και μόνο κριτηρίων.

Η αλκοολική κίρρωση εκδηλώνεται κυρίως στις ηλικίες μεταξύ 40 και 60 ετών, μετά από επικίνδυνη πόση αλκοόλ τουλάχιστον 10 ετών. Ο κίρρωτικός εμφανίζει συμπτώματα και σημεία ηπατικής ανεπάρκειας (ασκίτης, οίδημα κάτω άκρων, ίκτερος, τάση για αιμορραγία από κίρρως οισοφάγου και πυλαία γαστροπάθεια, σύγχυση και υπνηλία λόγω ηπατικής εγκεφαλοπάθειας). Ο καρκίνος του ήπατος είναι απώτερη επιπλοκή της κίρρωσης. Η αλκοολική κίρρωση αναφέρεται κάποτε ως «πυλαία κίρρωση» ή «κίρρωση του Λαενέκ» αλλά κανένας από τους δύο αυτούς όρους δεν υποδηλώνει κατ' ανάγκη αλκοολική αιτιολογία.

Σε μη τροπικές χώρες με μεγάλη κατανάλωση αλκοόλ η χρήση αλκοόλ είναι το κύριο αίτιο κίρρωσης. Επειδή η σχέση της νόσου με την κατανάλωση αλκοόλ δεν δηλώνεται σε όλες τις περιπτώσεις, ο αριθμός που χρησιμοποιείται ως δείκτης αλκοολικών προβλημάτων σε μια χώρα είναι συνήθως η. συνολική θνητότητα από κίρρωση και όχι η «κίρρωση με μνεία αλκοολισμού».

Αλκοολική λιπώδης εκφύλιση του ήπατος Συσσώρευση λίπους στο ήπαρ ως συνέπεια επικίνδυνης κατανάλωσης αλκοόλ με επακόλουθη διόγκωση των ηπατοκυττάρων και σε κάποιες περιπτώσεις ηπατομεγαλία, παθολογικούς δείκτες ηπατικής λειτουργίας, άτυπα κοιλιακά άλγη, ανορεξία. Η οριστική διάγνωση μπορεί να γίνει μόνο με ιστολογική εξέταση ήπατος. Λιπώδης εκφύλιση του ήπατος μπορεί επίσης να σημειωθεί μετά τη συνεχή κατανάλωση αλκοόλ για μερικές μέρες και συνεπώς δεν πρέπει να θεωρείται δείκτης αλκοολικής εξάρτησης. Η αποχή από την χρήση αλκοόλ οδηγεί σε υποχώρηση των ιστολογικών ανωμαλιών. Προτιμότερος όρος για τη νόσο αυτή είναι «λιπώδης εκφύλιση του ήπατος αλκοολικής αιτιολογίας» που όμως δε χρησιμοποιείται συνήθως.

Αλκοολική παγκρεατίτιδα Πάθηση του παγκρέατος που χαρακτηρίζεται από φλεγμονή συνοδευόμενη συχνά από ίνωση και δυσλειτουργία η οποία οφείλεται στην κατανάλωση

επικίνδυνων ποσοτήτων αλκοόλ. Η αλκοολική παγκρεατίτιδα μπορεί να είναι οξεία ή χρόνια. Η οξεία μορφή εκδηλώνεται με άλγος άνω κοιλίας, ανορεξία και εμέτους, μπορεί να επιπλακεί από υπόταση, νεφρική ανεπάρκεια, πνευμονοπάθεια και ψύχωση. Η χρόνια μορφή παρουσιάζεται συχνά με επίμονο ή υποτροπιάζον κοιλιακό άλγος, ανορεξία και απώλεια βάρους. Μπορεί να συνυπάρχουν σημεία ανεπάρκειας της εξωκρινούς (δυσασπορρόφηση, διατροφική ανεπάρκεια) ή της ενδοκρινούς μοίρας του παγκρέατος (ζαχαρώδης διαβήτης).

Αλκοολική παράνοια. Τύπος ψυχωσικής διαταραχής που προκαλείται από το αλκοόλ όπου προέχουν παραληρηματικές ιδέες αυτοαναφοράς ή καταδιώξεως. Μερικές φορές η αλκοολική ζηλοτυπία θεωρείται μορφή αλκοολικής παράνοιας.

Αλκοολικό αντιδραστικό ερύθημα (ή έξαψη) (flushing) Ερύθημα του προσώπου, λαιμού και ώμων μετά από κατανάλωση αλκοόλ, που συχνά συνοδεύεται από ναυτία, ζάλη και εμέτους. Το flushing από αλκοόλ παρατηρείται σε ποσοστό περίπου 50% σε άτομα της Ανατολικής Ασίας και προκαλείται από κληρονομική έλλειψη της αφυδρογονάσης της ακεταλδεΐδης. Η αντίδραση παρατηρείται επίσης μετά λήψη αλκοόλ σε άτομα που υποβάλλονται σε θεραπεία με φάρμακα ευαισθητοποίησης στο αλκοόλ, όπως η δισουλφιράμη (Antabuse) που αναστέλλει την αφυδρογονάση της ακεταλδεΐδης.

Ανοχή (tolerance). Μειωμένη απάντηση στην δόση μια ουσίας ως συνέπεια της συνεχούς χρήσης. Απαιτούνται αυξημένες ποσότητες της ουσίας (αλκοόλ) ώστε να επιτευχθούν τα αποτελέσματα που πραγματοποιούνταν αρχικά με μικρότερη δοσολογία. Λειτουργική ανοχή ορίζεται η μειωμένη ευαισθησία του κεντρικού νευρικού συστήματος σε μια ουσία. Η οξεία ανοχή είναι ταχεία, παροδική προσαρμογή στο αποτέλεσμα μιας ουσίας μετά από εφάπαξ λήψη μιας δόσης της.

Απαγόρευση. Πολιτική σύμφωνα με την οποία η παραγωγή και πώληση αλκοόλ απαγορεύονται. Ο όρος έχει ιδιαίτερη εφαρμογή για την περίοδο εθνικής απαγόρευσης της πώλησης αλκοολούχων ποτών στις ΗΠΑ μεταξύ 1919-1933 (ποτοαπαγόρευση) και σε διάφορες άλλες χώρες μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων. Ο όρος απαγόρευση μπορεί επίσης να αναφέρεται στην θρησκευτική απαγόρευση χρήσης αλκοόλ, ιδίως στις ισλαμικές χώρες.

Αποκατάσταση (rehabilitation). Διαδικασία μέσω της οποίας ένα άτομο με πρόβλημα χρήσης αλκοόλ επιτυγχάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας, ψυχολογικής λειτουργίας και κοινωνικής ευεξίας. Η αποκατάσταση ακολουθεί το αρχικό στάδιο της θεραπείας (το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει αποτοξίνωση και ιατρική και ψυχιατρική θεραπεία). Περιλαμβάνει ποικιλία προσεγγίσεων όπως θεραπεία σε ομάδες, ειδικές συμπεριφορικές θεραπείες για την πρόληψη των υποτροπών, συμμετοχή σε ομάδες αυτοβοήθειας, διαμονή σε θεραπευτική κοινότητα ή κέντρο διερχομένων (half-way house), επαγγελματική κατάρτιση και εργασία. Υπάρχει προσδοκία κοινωνικής επανένταξης στην ευρύτερη κοινότητα.

Απόλυτο οινόπνευμα (άνυδρη αιθανόλη) είναι αιθανόλη με περιεκτικότητα νερού που δεν υπερβαίνει το 1% κατά μάζα. Στις στατιστικές που αφορούν την παραγωγή ή κατανάλωση αλκοόλ, ο όρος «απόλυτο οινόπνευμα» σημαίνει την περιεκτικότητα σε οινόπνευμα (ως αιθανόλη 100%) στα ποτά.

Αποτοξίνωση (detoxification). 1. Η διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο απεξαρτάται από την επίδραση μιας ψυχοδραστικής ουσίας.

2. Ως κλινική εφαρμογή, η διαδικασία της απεξάρτησης λαμβάνει χώρα με ασφαλή και αποτελεσματικό τρόπο, με τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται τα συμπτώματα στέρησης. Ο χώρος όπου εφαρμόζεται η αποτοξίνωση ονομάζεται κέντρο ή σταθμός αποτοξίνωσης (detoxification/detox center, sobering-up station).

Κατά την έναρξη της αποτοξίνωσης το άτομο είναι κλινικώς σε κατάσταση οξείας δηλητηρίασης από αλκοόλ (intoxication) ή ήδη σε φάση στέρησης. Η αποτοξίνωση μπορεί να περιλαμβάνει την χορήγηση φαρμάκων ή και όχι. Η αποτοξίνωση ως κλινική εφαρμογή υποδηλώνει ότι το άτομο βρίσκεται υπό επίβλεψη έως ότου αναρρώσει από την οξεία δηλητηρίαση ή από το σωματικό στερητικό σύνδρομο.

Αποχή (abstinence). Πλήρης αποφυγή χρήσης αλκοολούχων ποτών, είτε για λόγους αρχής είτε για άλλους λόγους. Τα άτομα που ασκούν την αποχή ονομάζονται απέχοντες ή απολύτως απέχοντες (σε παλαιά αγγλική έκφραση «teetotalers»). Ο όρος πρόσφατα απέχων (current abstainer), που χρησιμοποιείται συχνά σε επιδημιολογικές μελέτες, σημαίνει συνήθως το άτομο που δεν ήπια αλκοολούχο ποτό τους προηγούμενους 12 μήνες.

Απώλεια ελέγχου (loss of control). Ανικανότητα να μετριαστεί η ποσότητα και η συχνότητα χρήσης του αλκοόλ. Ανικανότητα να διακοπεί η κατανάλωση αλκοόλ άπαξ και γίνει η αρχή. Σε πρόσφατα κείμενα για το σύνδρομο εξάρτησης ο όρος «απώλεια ελέγχου» αντικαθίσταται από τον «μειωμένο έλεγχο».

Διπλή διάγνωση, συννοσηρότης (dual diagnosis, comorbidity). Ταυτόχρονη παρουσία στο ίδιο άτομο μιας διαταραχής από χρήση ψυχοδραστικής ουσίας και μιας άλλης ψυχιατρικής διαταραχής. Σπανιότερα, ο όρος αναφέρεται στην ταυτόχρονη παρουσία στο ίδιο άτομο δύο ψυχιατρικών διαταραχών, μη περιλαμβάνοντας χρήση ψυχοδραστικής ουσίας. Ο όρος αυτός έχει επίσης χρησιμοποιηθεί στην ταυτόχρονη παρουσία δύο διαταραχών από χρήση δύο ψυχοδραστικών ουσιών (πολλαπλή χρήση ουσιών multiple drug use).

Δυναμικό εξάρτησης (dependence potential). Η τάση μιας ουσίας να προκαλεί εξάρτηση λόγω της φαρμακολογικής της δράσης σε φυσιολογικές ή ψυχολογικές λειτουργίες. Το δυναμικό εξάρτησης προσδιορίζεται από τις εγγενείς φαρμακολογικές ιδιότητες της ουσίας που μετρούνται σε μεθόδους δοκιμασίας φαρμάκων σε ζώα και ανθρώπους.

Ελάττωση βλάβης (harm reduction). Στρατηγικές και προγράμματα που εστιάζονται στην άμεση μείωση της βλάβης που προκύπτει από την χρήση του αλκοόλ. Ο όρος χρησιμοποιείται ιδίως για στρατηγικές που αποσκοπούν στην ελάττωση της βλάβης απαιτητικώς να μειώνεται η χρήση, πχ αερόσακοι στα αυτοκίνητα ώστε να μειώνονται οι τραυματισμοί σε τροχαία ατυχήματα λόγω της οδήγησης υπό την επήρεια του αλκοόλ.

Έλεγχος αλκοόλ

- (1) Συνήθως, οι κανονισμοί που περιορίζουν ή εν γένει ελέγχουν την παραγωγή και πώληση αλκοολούχων ποτών, οι οποίοι συνήθως υπόκεινται στη δικαιοδοσία ειδικού κρατικού οργανισμού (οργανισμός ελέγχου αλκοολούχων).
- (2) Σε σχέση με μερικές επιστημονικές συζητήσεις, όλες οι κυβερνητικές παρεμβάσεις στην αγορά των αλκοολούχων ποτών, ανεξάρτητα από το σκοπό τους.
- (3) Σε σχέση με τους παράγοντες κινδύνου στον τομέα της δημόσιας υγείας, ο όρος μπορεί να αναφέρεται στην πολιτική πρόληψης και θεραπείας των παθήσεων που σχετίζονται με το οινόπνευμα (βέβαια, ο όρος «πολιτική για το αλκοόλ» είναι σαφέστερος στην περίπτωση αυτή).

Εξάρτηση (dependence). Ανάγκη λήψης επαναλαμβανόμενων δόσεων αλκοόλ ώστε το άτομο να αισθάνεται καλά ή να αποφεύγει να αισθάνεται άσχημα. Ο όρος χρησιμοποιείται εναλλακτικά με τους όρους «εθισμός» και «αλκοολισμός». Το 1964, η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του ΠΟΥ εισήγαγε το όρο εξάρτηση προς αντικατάσταση των «εθισμός» και «καθ'έξιν χρήση». Η ψυχολογική ή ψυχική εξάρτηση αναφέρεται στην εμπειρία του μειωμένου ελέγχου της χρήσης αλκοόλ (βλέπε ακαταμάχητη επιθυμία), ενώ η φυσιολογική ή σωματική (physical) εξάρτηση αναφέρεται στην ανοχή και τα συμπτώματα στέρησης.

Επακόλουθα υπερκατανάλωσης αλκοόλ (hangover) Κατάσταση που επακολουθεί της οξείας δηλητηρίασης από αλκοόλ (μέθη) και η οποία περιλαμβάνει τις άμεσες συνέπειες της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών. Συστατικά των αλκοολούχων ποτών πλην της αιθανόλης μπορεί να ευθύνονται για την πρόκληση του hangover. Τα σωματικά συμπτώματα περιλαμβάνουν κόπωση, πονοκέφαλο, δίψα, ίλιγγο, γαστρικές διαταραχές, ναυτία, εμέτους, αϋπνία, λεπτό τρόπο των χειρών και αυξημένη ή μειωμένη αρτηριακή πίεση. Τα ψυχολογικά συμπτώματα περιλαμβάνουν οξύ άγχος, ενοχή, κατάθλιψη, ευερεθιστότητα και ακραία ευαισθησία. Η ποσότητα αλκοόλ που χρειάζεται για να προκληθεί το hangover κυμαίνεται, ανάλογα με τη σωματική και την ψυχική κατάσταση του ατόμου. Εν γένει, όσο υψηλότερη είναι η στάθμη αλκοόλ στο αίμα κατά τη διάρκεια της οξείας δηλητηρίασης (μέθης), τόσο εντονότερα είναι τα συμπτώματα. Τα συμπτώματα ποικίλλουν επίσης ανάλογα με την κοινωνική στάση. Το hangover συνήθως δεν διαρκεί περισσότερο από 36 ώρες, οπότε και έχουν αποβληθεί όλη η ποσότητα του αλκοόλ από τον οργανισμό. Μερικά από τα συμπτώματα του hangover είναι παρόμοια με εκείνα του συνδρόμου στέρησης αλκοόλ, αλλά ο όρος «hangover» χρησιμοποιείται συνήθως για τις συνέπειες ενός μεμονωμένου επεισοδίου υπερκατανάλωσης αλκοόλ και δεν υποδηλώνει απαραίτητα την παρουσία κάποιας άλλης πάθησης ή προβλήματος από την χρήση αλκοόλ.

Επεισόδιο μεγάλης κατανάλωσης (binge drinking) Υπερβολική χρήση αλκοολούχων ποτών σε παρατεταμένο χρονικό διάστημα που κανονίζεται από τα άτομα προς τον σκοπό αυτό. Στις πληθυσμιακές έρευνες, το διάστημα αυτό ορίζεται συνήθως ως άνω της μιας ημέρας για κάθε επεισόδιο. Οι όροι «**ξέσπασμα οινοποσίας**», «**κραϊπάλη**» και «**ξεφάντωμα**» χρησιμοποιούνται επίσης αντί του όρου «binge drinking». Ο επεισοδιακός πότης ή πότης που ξεφαντώνει είναι ένα άτομο που πίνει κυρίως κατ' αυτόν τον τρόπο και συνήθως απέχει από το αλκοόλ στα μεσοδιαστήματα μεταξύ των επεισοδίων.

Επιβλαβής χρήση αλκοόλ (harmful use). Χρήση αλκοόλ με τρόπο που προκαλεί βλάβη στην υγεία. Η βλάβη μπορεί να είναι σωματική (πχ παγκρεατίτιδα) ή ψυχική (πχ επεισόδια κατάθλιψης). Ο όρος εισήχθη στο ICD-10 και αντικατέστησε ως διαγνωστικός όρος το «χρήση χωρίς εξάρτηση». Ο πλησιέστερος όρος σε άλλα διαγνωστικά συστήματα (πχ το DSM) είναι ο όρος «κατάχρηση αλκοόλ», ο οποίος περιλαμβάνει συνήθως και τις κοινωνικές συνέπειες.

Επικίνδυνη χρήση αλκοόλ (hazardous use). Χρήση αλκοόλ με τρόπο που αυξάνει τον κίνδυνο βλαβερών συνεπειών για τον χρήστη.

Μεθανόλη (CH₃OH), γνωστή και ως μεθυλική αλκοόλη ή ξυλόπνευμα, είναι από χημική άποψη η απλούστερη από τις αλκοόλες. Χρησιμοποιείται ως βιομηχανικός διαλύτης καθώς και ως νοθευτικό για την αλλοίωση της αιθανόλης ώστε να είναι ακατάλληλη για πόση (μεθυλιωμένα οινόπνευμα). Η μεθανόλη είναι πολύ τοξική. Ανάλογα με την προσλαμβανόμενη ποσότητα, μπορεί να προκαλέσει θάμβος οράσεως, τύφλωση, κώμα και θάνατο.

Μειωμένος έλεγχος (impaired control). Μειωμένη ικανότητα ενός ατόμου να ελέγχει την χρήση του αλκοόλ όσον αφορά την έναρξη, την ποσότητα και την διακοπή της. Αποτελεί κριτήριο για το σύνδρομο εξάρτησης στην ορολογία του ICD-10. Ο μειωμένος έλεγχος διαφέρει από την απώλεια ελέγχου στο ότι η απώλεια ελέγχου εξυπονεί ότι το φαινόμενο συμβαίνει πάντα και σε κάθε περίπτωση.

Μη πόσιμο αλκοόλ Γενικός όρος για προϊόντα που περιέχουν αιθανόλη αλλά δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο. Πολλά βιομηχανικά και καταναλωτικά προϊόντα περιέχουν αιθανόλη και μερικές φορές πίνονται ως υποκατάστατα αλκοολούχων ποτών. Τα προϊόντα αυτά περιλαμβάνουν στοματικά διαλύματα, μεθυλιωμένο οινόπνευμα και αλκοόλ για εντριβές.

Ένας πιο περιεκτικός όρος για προϊόντα που καταναλώνονται αντί αλκοολούχων ποτών είναι «**υποκατάστατα αλκοόλης**». Στον όρο αυτό περιλαμβάνονται και προϊόντα που δεν περιέχουν αιθανόλη, όπως η αιθυλενογλυκόλη.

Νηφαλιότητα (sobriety). 1. Συνεχής αποχή από αλκοόλ.

2. (όπως χρησιμοποιείται από τους Ανώνυμους Αλκοολικούς και άλλες Ομάδες Αλληλοβοήθειας)
Όρος που αναφέρεται στην επίτευξη και διατήρηση από το άτομο του ελέγχου και της ισορροπίας

στην ζωή του γενικά. Συνώνυμα του όρου, ιδίως αναφορικά με παράνομες ουσίες, τα «καθαρός» και «νηστικός» (clean, straight).

3. (σήμερα λιγότερο συχνά) Μέτρια χρήση ή καθ' ἑξίν μέτρια χρήση αλκοόλ, όρος παρόμοιος με τον παλαιωμένο όρο «εγκράτεια» (temperance).

Ομοειδές του αλκοόλ Με τη στενή έννοια ο όρος αναφέρεται στις αλκοόλες (εκτός της αιθανόλης), στις αλδεϋδες και τους εστέρες που περιέχονται στα αλκοολούχα ποτά και συμβάλλουν στο ειδικό άρωμα και γεύση των ποτών αυτών. Ωστόσο, ο όρος «ομοειδές» χρησιμοποιείται και με ευρύτερη έννοια, οπότε σημαίνει οποιοδήποτε συστατικό αλκοολικού ποτού που προσδίδει άρωμα, γεύση, χρώμα ή άλλο χαρακτηριστικό (όπως π.χ. σώμα - body) στο ποτό αυτό. Οι τανίνες και οι χρωστικές είναι συστατικά που έχουν επίσης χαρακτηριστεί ως «ομοειδή».

Παιδί αλκοολικού (child of alcoholic, COA) Άτομο του οποίου τουλάχιστον ο ένας από τους γονείς είναι ή ήταν αλκοολικός. Παλαιότερες συζητήσεις για τις επιπτώσεις στα παιδιά των αλκοολικών είχαν εστιαστεί κυρίως στην παιδική και εφηβική ηλικία. Στη δεκαετία του '80, ο όρος «ενήλικο τέκνο αλκοολικού» (adult child of an alcoholic, ACA ή ACOA) έγινε χαρακτηρισμός που σχετίστηκε με ένα κίνημα ομάδων αλληλοβοήθειας που αντιπροσωπεύεται κυρίως από τους AI-Anon. Τα ενήλικα τέκνα αλκοολικών συναντώνται σε χωριστές ομάδες και θεραπευτικά προγράμματα οργανωμένα σύμφωνα με την αρχή των δώδεκα βημάτων των Ανωμόμων Αλκοολικών. Πολλά εκλαϊκευμένα δημοσιεύματα, που διαρκώς αυξάνονται, χαρακτηρίζουν το παιδί αλκοολικού ως συν-αλκοολικό ή συν-εξαρτημένο άτομο, παραθέτοντας τα μειονεκτικά χαρακτηριστικά ενός παιδιού αλκοολικού στην ενήλικη ζωή. Σήμερα παρατηρείται τάση γενίκευσης του προτύπου σε «ενήλικα τέκνα δυσλειτουργικών οικογενειών».

Προβλήματα που σχετίζονται με το αλκοόλ. Ο,τιδήποτε πρόβλημα από το ευρύ φάσμα των δυσμενών συνεπειών της κατανάλωσης αλκοόλ. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι «σχετιζόμενο» δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και «οφειλόμενο», δηλαδή δεν υποδηλώνει απαραίτητα αιτιολογία. Η χρήση του όρου αυτού μπορεί να αναφέρεται στον συγκεκριμένο πότη ή και στην κοινωνία. Ο όρος υιοθετήθηκε το 1979 από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της WHO.

Στάθμη αλκοόλ στο αίμα (αλκοολαιμία) (Blood alcohol level, BAL) Η συγκέντρωση αλκοόλ (αιθανόλης) στο αίμα. Εκφράζεται συνήθως ως μάζα ανά μονάδα όγκου αλλά διάφορες χώρες μπορεί να χρησιμοποιούν διαφορετικές μονάδες. π.χ. mg/100 ml (ή, λανθασμένα, mg%), mg/l, g/100 ml, g% και mmol/l. Μια συγκέντρωση 8 μέρη στα χίλια εκφράζεται στην νομοθεσία των ΗΠΑ ως 0,8%, στην Σκανδιναβία 0,8% και στον Καναδά και αλλού ως 80 mg/100 ml. Υπάρχουν επίσης εθνικές διαφορές στην στάθμη αλκοόλ αίματος που έχει ορισθεί ως νόμιμο ανώτατο όριο για την οδήγηση βάσει ειδικών νόμων. Στις περισσότερες περιπτώσεις το όριο είναι 50-100 mg/100 ml.

Η BAL προσδιορίζεται συχνά έμμεσα βάσει μετρήσεων στην αναπνοή ή τα ούρα ή άλλα βιολογικά υγρά όπου η συγκέντρωση του αλκοόλ βρίσκεται σε γνωστή σχέση με την περιεκτικότητα στο αίμα. Ο υπολογισμός Widmark είναι μια τεχνική για την εκτίμηση της BAL σε δεδομένο χρόνο μετά λήψη αλκοόλ, με προβολή της BAL σε γνωστό, μεταγενέστερο χρόνο, βάσει της υπόθεσης ότι ο ρυθμός αποβολής του αλκοόλ είναι σταθερός (κινητική μηδενικής τάξης). Ορισμένες δικαστικές αρχές θεωρούν τον υπολογισμό αυτό αμφίβολο και δε δέχονται εκτιμήσεις της BAL που έχουν γίνει σε προγενέστερο χρόνο.